

‘Consument bepaalt’

Een wereldwijde duurzaamheidsstandaard, waar zowel producent als leverancier achter staan, is lastig te realiseren.

Algemeen

[Tessa Nederhoff]

Een wereldwijde standaard voor een duurzame soja- en vleesproductie opstellen is lastig. “De ecologische, economische en sociale verschillen tussen de werelddelen zijn groot”, weet Cesare Zanasi, initiatiefnemer van het Salsa-project. Toch is het doel om zo’n universele standaard op te stellen.

Het opzetten van een duurzame soja- en vleesketen wereldwijd. Dat is het doel van Salsa, een project dat is opgezet door de Europese Commissie en bestaat uit een samenwerking tussen vele organisaties in Latijns-Amerika en Europa. Deelnemende partijen zijn onder andere Bemefa, Solidaridad, RTRS, Wageningen Universiteit, Universiteit Gent en Bologna University. “Er zijn in de feed- en foodindustrie al

veel initiatieven om de productie duurzamer te krijgen. Zo wil Unilever in 2014 alleen nog maar duurzaam geproduceerde sojabonen gebruiken. In 2020 moet ook alle sojaolie die binnen het bedrijf wordt verwerkt, duurzaam zijn. De markt vraagt erom”, meent Cesare Zanasi, initiatiefnemer van het Salsa-project en werkzaam bij Bologna University, tijdens een netwerkbijeenkomst van het project.

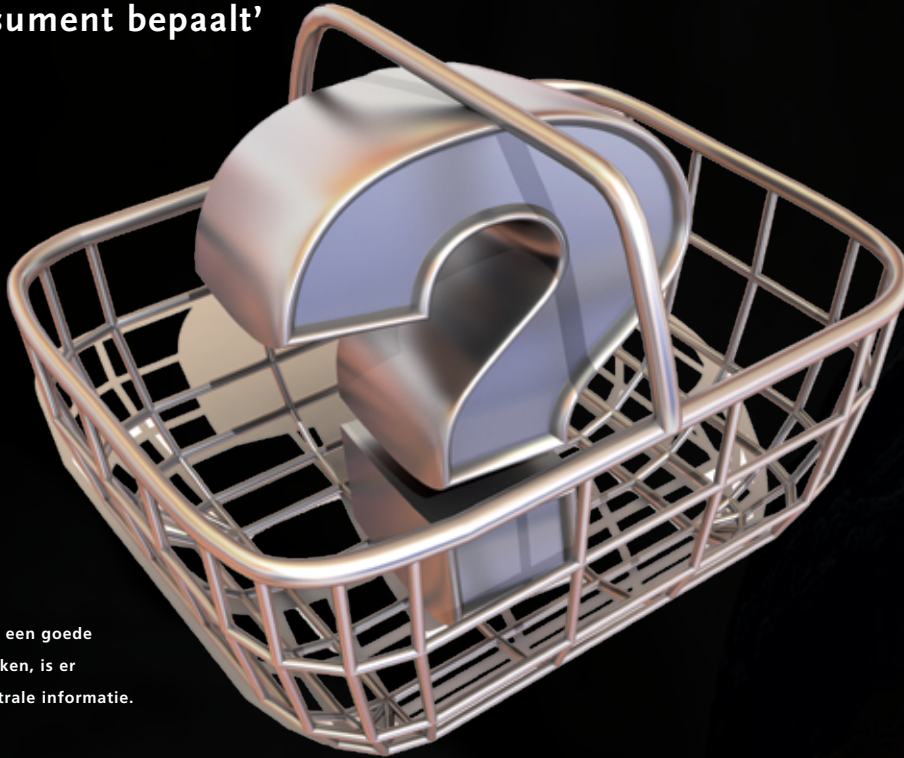
Samenwerking

Gevolg van de markt vraag is dat er veel initiatieven ontstaan die tot een duurzame sojaproductie moeten leiden, zoals RTRS. “Maar om de hele keten duurzaam te krijgen, moeten Europa en Latijns-Amerika samenwerken en moet er een gezamenlijke standaard komen. Probleem hierbij is dat de ecologische, economische en sociale verschillen tussen deze werelddelen groot zijn”, stelt Zanasi. “De standaard voor duurzame productie moet beide continenten voordelen opleveren, niet te veel geld kosten en vooral niet onuitvoerbaar zijn.” Om dit te bereiken, heeft Salsa bedrijven nodig die de duurzame maatregelen testen. Bedrijven die feedback willen geven, kunnen zich

>>>

>> 'Consument bepaalt'

Om de consument een goede keuze te laten maken, is er behoefte aan neutrale informatie.

aanmelden als deelnemer aan het Salsa-project. Zij testen maatregelen en kunnen de resultaten van geteste maatregelen inzien. Het verwachte eindresultaat is een gedetailleerde inventarisatie van maatregelen die leiden tot een duurzame soja- en vleesketen.

RTRS

Een van de standaarden die al bestaat, is RTRS, een wereldwijde standaard voor duurzame soja, opgesteld door meerdere belanghebbenden in de keten. Henk Flipsen van Nevedi benadrukt het belang van zo'n standaard. "Er is al tien jaar discussie over sojaproductie, zowel bij humane voeding als bij diervoer. De grootste vraag is op welke manier we verantwoordelijkheid moeten nemen als we willen dat de aarde blijft bestaan." De eerste stap is volgens Flipsen het opstellen van een internationaal multistakeholder-platform, waarin de hele keten samenwerkt met maatschappelijke en natuurorganisaties om de duurzame productie van soja te versnellen. RTRS is zo'n samenwerkingsverband. In 2010 werden hierbinnen criteria opgezet, zodat soja kon worden gecertificeerd. Alle ketenpartners in Nederland zijn betrokken bij RTRS. Het doel is om in 2015 alle soja in Nederland duurzaam te krijgen (1,8 ton sojaboon-equivalenten). Dit is niet gemakkelijk. "De markt moet het willen, er moet voldoende geld zijn en voldoende gecertificeerd product. Maar je moet ergens beginnen", meent Flipsen.

Europees effect

De Nevedi-directeur spreekt de hoop uit dat er door RTRS een Europees effect ontstaat, waardoor andere Europese landen de standaard overnemen. "Nederland is klein, we moeten de duurzame gedachte delen om een verschil te kunnen maken." Uiteindelijk hoopt Flipsen dat de retailers duurzaam geproduceerde soja als 'mainstream' gaan zien, waarna ook andere grondstoffen kunnen volgen. "Ik ben ervan overtuigd dat het RTRS-project ertoe leidt dat duurzaam niet meer wordt gezien als slechts een goed idee, maar als een gangbare manier van werken. RTRS kan dienen als voorbeeld voor andere grondstoffen en voor andere landen." Probleem hierbij is dat de definitie van duurzaam steeds vaker ter discussie staat. Daarover zegt Flipsen: "Wat duurzaam is, dat moet de goedgeinformeerde consument besluiten."

Stap voor stap

Cefetra is als grondstoffenleverancier al een aantal jaren bezig met het creëren van een efficiënte, duurzame toeleveringsketen voor soja. Het grootste probleem hierbij is volgens Karst Vellinga, manager bij het bedrijf, dat veel boerenbedrijven de overstap naar RTRS-gecertificeerde productie nog niet aankunnen. "Het is belangrijk de overgang stap voor stap aan te pakken." Vooral voor kleine boeren is de overstap lastig, weet hij. Vellinga pleit dan ook voor een realistisch instapniveau, waarbij

boeren wel aan een aantal kerncriteria moeten voldoen, zoals het uitsluiten van ontbossing, dwang- of kinderarbeid en het toepassen van Good Agricultural Practices. Minder belangrijke criteria, zoals de eis om alles te documenteren, ziet Vellinga liever pas in een later stadium ingevoerd.

Link naar productie

Om te kunnen aantonen dat een bedrijf gebruikmaakt van duurzaam geproduceerde soja, zijn meerdere systemen mogelijk. Bij 'book & claim' verkopen boeren certificaten op internet voor de soja die zij duurzaam produceren. Een verwerkend bedrijf kan deze certificaten kopen, maar een fysieke link met de producent ontbreekt. Bij 'mass balance' wordt de duurzame productie niet gescheiden gehouden, zoals bij segregatie, maar wel wordt de soja administratief gevolgd in de hele keten. "Je hebt dan een idee waar de bonen heen gaan", aldus Vellinga. "Het probleem bij mass balance is echter dat er enorm veel spelers in de sojaketen zijn. Dit maakt het duur." 'Book & claim' is goedkoper en praktischer, waardoor het geschikt is voor het opstarten van certificering op producentenniveau. Vellinga pleit op dit moment voor een combinatie van beide systemen om de kosten in de hand te houden: 'book & claim' van de producent tot aan de crushers, omdat daar veel spelers in het veld actief zijn, en 'mass balance' vanaf de crushers tot aan de consument. Wanneer het volume duurzaam geproduceerde soja groeit, is het volgens Vellinga mogelijk om de stroom beter te volgen. "Nu duurzame soja nog niet de hoofdstroom is, kan book & claim worden gebruikt. Om mass balance adequaat toe te passen, is er volume nodig. Pas als het aandeel gecertificeerde soja groot genoeg is, wordt segregatie een interessante optie", stelt Vellinga.

Combineren

Vellinga benadrukt het belang van samenwerken van standaarden voor duurzame soja, zodat betere uitwisseling mogelijk is. "Er is veel competitie tussen programma's, maar standaarden moeten juist worden gecombineerd." Cefetra denkt dat RTRS een goed platform is voor discussie. Binnen dat platform kan worden bekeken op welke manier samenwerking tussen verschillende standaarden mogelijk is. "RTRS zou bijvoorbeeld andere standaarden

kunnen erkennen, aangezien de eisen nu vrij zwaar zijn. Als dat gebeurt, is er meteen een groter volume gecertificeerde soja beschikbaar.”

Voorwaarden

Om tot een eenduidige duurzaamheidsstandaard te komen, is het goed te weten hoe belanghebbenden erover denken. Toon Driesen van Universiteit Gent onderzoekt dit.

Uit zijn onderzoek blijkt dat zakelijke belanghebbenden het duurzaamheidsprobleem erkennen en geloven dat er een win-winsituatie mogelijk is (economische groei met ecologische en sociale voordelen). Oplossingen moeten volgens hen eenvoudig zijn en gezocht worden in vrijwillige marktinitiatieven zoals standaarden en certificeringsmechanismen, eerder dan via het opleggen van regels en wetgeving. Ondanks deze gemeenschappelijke interesse, is de kloof tussen Latijns-Amerikaanse soja-producenten en de Europese retail en food- en feedindustrie nog behoorlijk groot. “Volgens producenten ligt de oplossing in praktische landbouwmethoden en EU-importeurs moeten via prijs-premiums voor duurzame soja de markt in de duurzame richting duwen. Europese bedrijven daarentegen zien heil in het opschalen van de duurzame productie in Latijns-Amerika en zien duurzaamheid eerder als hun ‘license to operate’, een vorm van maat-

schappelijk verantwoord ondernemen die eenvoudig is te communiceren met de consument.” Hoewel iedereen voor meer duurzaamheid gaat, lijkt een verzoenbare oplossing waar alle partijen inclusief NGO’s achter staan, nog niet in de maak.

Consumenten

Bij Europese retailers en voedingsbedrijven heerst vaak de veronderstelling dat consumenten enerzijds niet op de hoogte zijn van de rol van soja in hun voeding en anderzijds niet bereid zijn extra te betalen voor duurzame producten. Soja is een onzichtbaar product. “Om de consument een goede keuze te laten maken, is het van belang dat er neutrale informatie komt.” Tot nu toe is de communicatie naar de consument toe overgelaten aan NGO’s en in mindere mate bedrijven zelf. Om de consument bewust te kunnen laten kiezen is er nood aan neutrale informatie én een neutrale boodschapper. Europese spelers in de internationale soja-keten staan daarom voor een aantal grote uitdagingen. Ze worden geconfronteerd met kritische burgers en ongeïnformeerde consumenten. Als wereldmarktspeeler zien ze hun marktaandeel afnemen, omdat meer en meer soja van Latijns-Amerika naar Azië wordt verhandeld, waar bijna geen vraag is naar duurzame soja. Om deze

uitdagingen aan te gaan, is er behoefte aan betrouwbare informatie over de ecologische, sociale en economische impact van de voedingsketen, maar ook over de effectiviteit van duurzaamheidsinitiatieven. Het Salsa-project kan hierbij helpen. “Duurzame soja produceren is duur. Het belang ervan moet dan ook door iedereen worden erkend, ook door belanghebbenden, burgers en consumenten. Maar of de klantvraag naar duurzame soja werkelijk ontstaat, blijft afwachten”, zo luidt de waarschuwing uit het onderzoek. —

Henk Flipsen
hoopt dat
andere Europese
landen de RTRS-
standaard over-
nemen.

Salsa-project

Salsa is een project dat is opgezet door de Europese Commissie. Doelen van het project zijn: het verbeteren van zowel de sociale, economische als ecologische duurzaamheid van de voedselketen in Latijns-Amerika en Europa; het verbeteren van toegang van MKB en kleine agrarische producenten tot de lokale en Europese duurzame exportmarkt; verbeteren van de efficiëntie van de relaties tussen bedrijven in de voedselketen, zowel op het gebied van kennisuitwisseling als handelsrelaties; het overtuigen van beleidsmakers in Europa en Latijns-Amerika van het belang van goede informatie, educatie en een effectief duurzaam voedselbeleid; consumenten en maatschappij voorzien van goede informatie en educatie over duurzame voedselproductie.

Voor meer informatie over het project, zie:
www.salsaproject.eu.